

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Drei Vorlesungen in Rom - Cod. Ettenheim-Münster 196

Lugo, Juan

[S.l.], 1632-1633

Disputatio II.- De inuoluntario, violento, et coacto [...]

[urn:nbn:de:bsz:31-116360](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-116360)

Deo vero, ea diversitas intentionis h. facit qd effectus secutus magis
 vel minus procedat ab eo qui potuit eam. Sed facit qd sit magis vel minus
 voluntarius physice loquendo. Et negando h. s. nam ut aliqua sit ead. sim-
 pliciter aliquid effectus h. sufficit ut sit in actu suo, sed ut sit
 sequatur qd ipsa ead. per se tendat in eadem effectum, ideo claudica-
 tio h. dicitur e. a parte progressiva sicut h. fiat sine x. ut in illis p. o. s.
 sed a nervo vitioso, qd parte progressiva de se. n. tendebat ad eand. ead. com-
 ad ad rectam ambulacem, ex vitio a. concidit q. h. effectus propter
 intentionem parte progressiva. Deus ergo natura bonus nec per appetitum
 vitiatum nec per electum ordinatur ad peccatum nostrum, ideo licet h. peccemus
 sine scitu Dei, h. effectus h. e. simpliciter e. propria. a Deo ut a ead., n. o.
 solum dicitur Deus scire, materialiter e. omnino, hoc e. p. h. intentione
 Deum, qd qd ponit illum ead. intentione ut signatur peccatum, dicitur
 ead. ut peccati, nam e. d. h. ex parte ead. intentione determinata ad illum effe-
 ctum qd multum facit ad denominationem ead. propria, ut videtur inferri agen-
 tes de ead. peccati.

DISPUTATIO II

De Involuntario, violento, et coacto.

Non parum e. de novo in his quoditionibus apud Authores, id breviter ex-
 nequum, e. curandum ut eodem modum loquendi retineamus.

SECTIO I

Quis sit Involuntarium, violentum, et coactum?

Involuntarium late sumptum e. qd n. e. Voluntarium. hoc a. tripliciter, p. h.
 contingere, sicut negatiue, privatiue, e. contrarie. negatiue convenit
 legi, nam legi h. e. voluntaria mors Petri, e. qd d. e. illi involuntaria
 negatiue. hoc item non s. nobis involuntaria ea que nobis nihil cogi-
 tantur, q. h. ideo nec volenti, nec nolenti, e. e. privatiue dicitur
 quando potius velle e. n. volung, v. g. potius velle, extrahere incensum e.
 omni, tunc extinctio incendij erit mihi involuntaria privatiue. cum
 a. disputate presentia videmus voluntarium illud h. e. proprie voluntarium,
 negandi e. ut involuntarium illi oportum h. sit proprie involuntarium,
 qd h. e. proprie contra voluntarium. Itio ergo e. proprie datur involuntari-
 um contrarie, qd videtur e. tra. positivam actum voluntatis vel appetitus,
 nam sicut

nam sicut ad rationem voluntarij sufficit actus appetitus rationalis, sic ad
rationem involuntarij satis erit de pura actum appetitus rationalis.

Quæritur: utrum hoc involuntarium proprium debeat esse contra volun-
tatem efficacem, an sufficiat si sit contra voluntatem inefficacem? Quid debet
esse contra actum efficacem, cum voluntate. 2. ut dicitur in obsequio simpliciter
voluntarium, ut qui ex metu Inferni redituit aliena, nollet redituere
et tamen voluntarie redituit. Et illa reditutio si est simpliciter involuntaria.

Dicitur: Et nunquam datur involuntarium simpliciter, si scilicet
habeo voluntatem absolutam et obsequio proprii ponitur cum effectu, nam vel potius po-
neri, vel in potius, si ponitur absolute volo, ponitur, si vero in potius, si habeo
voluntatem absolutam, nemo est qui velle absolute a seipso impossibile.
Quod dicitur esse actum efficacem licet si sit absolute, nam absolute est qui nullam
involuntatem conditionem efficacem, verum qui nullam involuntatem nisi conditionem
potestatis, itaque efficax est voluntas qua dicitur si potius volo extinguere, oia
incentivum, quia per hanc actum volo quantum est ex me, in hunc modum dicitur
magis in actum de virtute Poenitentia. Et efficacem actum voluntatis cura pec-
cata scripta licet si sit absolute. hinc est nota peccata si est simpliciter invo-
luntaria. Peccata, quia licet Deus nollet ea committi, si tamen vult impedire volun-
tate efficacem quantum ex se est. ideo etiam Christus mors sua si fuit simpli-
citer involuntaria, potuit esse illam impedire, et si impedivit et idcirco vo-
luntarie mortuus est.

Dicitur: Et si quis in passio in iuriam propriam dicitur, quia in iuriam
non fit iniuria illi cui irrogatur, alioquin non erit contra iudicium. Quod
negando scilicet nam licet aliqui in iudicent probabile, quibus fuit Gregorius
2da 2da q. 59. art. 3. alij tamen cunctos dicunt passum salute propriam in-
iuriam. Serry lib. 2 de iudicia cap. 7. num. 3. Bagnes 2da 2da dicta
q. 59 art. 5. Sicut unico ad finem. Suarez opusculo de iuribus sect. 2
num. 3. Et rationem de arbitrio est quod si pons attingit si est bona illa frequen-
tia, nam ut latius dicitur in mala de incarnatione, si requiritur ad iniuriam
proprie dictam voluntas Dei volentis virtute illam rem que auferitur,
sicut nec ad inobedientiam requiritur voluntas. Prelati volentis illam
rem quam fuit, imo aliquando contrahit Prelatum pro munere suo ali-
quid recipere et tamen ex privato affectu desiderare quod si fiat, et tunc voluntas
erit inobediens, quia licet Prelatus voluntatem huius rei, si tamen voluntate
obligandi iuriam ad illam rem, cui voluntati opponitur inobediencia,
opponitur, inquam, quod est effectum. sic etiam ad hoc ut fiat iniuria in regni-
bitur ad illa qui occidunt velis efficaciter in peregris quod voluit retinere sus-
as vitam suam et non dare hientiam moralem alteri supra suam vitam. ac-
tuit ergo si quis et poperunt Martyres desiderare mortem, et tamen pati iniuriam,
quod poterunt simul velle retinere sus ad vitam et suam et non esse facultatem
moralem

actiue grauitat vt eat in centrum. maã vero ima n̄ describitur sine
forma illa carentia fõi n̄ est contra aliquam virtutem actiuam, sed solum
contra potam passiuam maã. aliquid requiritur qd sit contra appetitum
actiuum, qd violentum ē extra internum conatum, appetitũ s. motũ passiuũ
n̄ ē conatũ, ē qd alioquin tenebra ēt videnda aeri in quo recipitur pota
passiua ad recipiendam lucem. ita P. Vazquez dicit 2.3. cap. 7. in imbric.
s. phys. cap. 8. ē in tract. de fõi separata dist. 2. art. 2. vbi dicit dicunt
statum separata a corpore n̄ ē violentum. hãc rãõnẽ, qd n̄ ē extra aliquẽ
vim actiuam quam hãt fõi ad visionem cum corpore.

Hęc, vt dixi, ē quodno de noĩs, sed melior videbitur modus lo-
quendi eorum qui dicunt sufficere qd violentiam, si sit extra vim passiuam,
qd videbitur colligi ex S. Thoma hoc art. 4. ad 2um. ē art. 5. etiam ad
2um, vbi appellat pãale id ē qd ē extra exigentiam principij actiui
vel passiuĩ. Erit pãale nãã id qd ē extra exigentiam actiuam vel pas-
siuam. Erit violentum, erit e. ab extrinseco repugnante. cum ipso
passo. hoc eodem modo loquuntur alij Philozophi ē Theologi, quãt sequũt
alij vbi supra mem. q. dicunt ergo ad violentiam requiri qd sit extra
internum conatum. illigendo nãã conatũ quamuis vim seu exigentiam
intrinsecam ē n̄ solum actiuam, n̄ passiuã, e. datur appetitũ imo magis
datur ad patiendum quam ad agendum, qd magis oritur pota passiuã
ad propriam pfectionem quam pota actiua, agendo e. formaliter n̄ pfectur
agens sed recipiendi e. maior ē appetitũ ad recipiendum, ē per se quẽs
magis erit violentum ē contra, nãã id qd impedit potam
passiuam, quam qd impedit solum actiuam. nec obstat aliquã-
do apud Aristem maã n̄ appellari nãã proprie s. e. hũ. cap.
vbi e. sermo ē de nãã in alia significãtẽ secundum primariam
compositionem illius noĩs prout significat solen primarium actiuum
seu generatiuum.

Querte tũ imo ad violentiam n̄ sufficere, quamuis potam
actiuam vel passiuam sed saltem cui debeat actus. hinc e. hãã
rãõalem in statu separata n̄ pati violentiam, qd licet fõi hãt potam
passiuam passiuam ad recipiendam visionem, n̄ debetur tũ ei con-
tactus cum corpore. item aer non patit violentiam quanto caret
lucẽ, qd aer n̄ debetur lux semper, maã vero ima ēt in statu vio-
lento sine vlla fõi, qd maã debetur nããlũter fõi substantiali.

Quẽs: E. lapidi n̄ ē simpliciter violentum ē extra centrum,
qd hinc ē nãã quãto detinetur a fortiori agente n̄ debet illi centrum.
R. negãtio seq: qd lapis se ē hãt orbitamẽ balen, ad quam necessãrio
consequitur tendentia in centrum, nisi imperatur, aer vero n̄ hãt de
se virtutem cui debeat lux, sed solum potam ad lucem si adit agens
luminosum.

hominorum. ad violentiam ergo non requiritur in passio quod hic est
 nunc debeat fieri etiam ex suppositione impedimenti violenti,
 sic e. nunquam daretur violentia, nunquam e. daretur fieri opor-
 teta ex suppositione agentis fortioris, sed solum requiritur quod in passio
 secundum se antecedenter ad impedimentum extrinsecum violentie
 sit virtus adagata ad aliquid, vel si sit inadagata, ut talis cui
 daretur alterum comparativum, tunc e. si ab extrinseco impediatur
 effectus dicitur inferri violentia, quia appetitus ille infernus prout
 est effectus ad quem secundum se habet suum et titulum sufficientem.
 in eo quia talia patitur violentiam, quia secundum se habet titu-
 lum sufficientem ad frigus, ideo homo volens ambulare patitur vio-
 lentiam si detineatur ab alio, quia secundum se habet suum principium
 sufficientem ad ambulandum et sic de aliis. si vero homo careret pedibus
 non pateretur violentiam si ab aliquo detineretur, quia licet haberet volun-
 tatem ambulandi, non tamen haberet principium sufficientem ex se ad eam ex-
 sequendam. sicut pariter qui vult habere pecunias non patitur vio-
 lentiam dum caret illis, quia illa voluntas se se habet principium suffi-
 cientes ad recuperandum suum obtinendum.

Adverte 200 quando in obto datur duplex appetitus contra-
 rius, tunc ad dandam appellationem violentiam debere attendi ad superio-
 rem appetitum. v. g. in homine non dicitur violentia ambulans simpliciter,
 quia licet sit contra appetitum gravitatis quod corpus tendit in
 centrum, et tamen iuxta alterum appetitum superiorem, quem habet vivens
 ad motum progressivum. item mors quae ubi aliquid inferri non dicitur
 simpliciter violenta, quia est iuxta appetitum elicitum, licet dicitur
 violenta secundum quosdam.

Adverte ultimo ex Durando num. 4. dist. 40. q. 3. et in
 200 dist. 25. q. 3. haec ora procedere de violento simpliciter est in
 rigore, nam secundum quosdam ea etiam quae metu vel tormentorum
 ab aliquo facit dicuntur violenta.

Ex dictis inferri violentiam esse duplexem. alteram contra
 appetitum innatum. alteram contra elicitum. rursus haec est du-
 plex. altera moralis altera physica. physica est contra appetitum
 elicitum qui est ex se sufficiens ad eandem obtinendam, ut cum quis vult
 ambulare et impeditur ab extrinseco. moralis est contra voluntatem
 cui moraliter daretur potestas obtinendi, ut cum quis detineatur ubi suo
 libro, et invidie impeditur a fure, qui librum abscondit.

Inferri 200 quomodo se habet violentum ad involuntarium,
 n. e. de vi violentum est involuntarium, et sit in inanimatis in qui-
 bus reperitur violentum sine voluntario, nec etiam contra voluntarium

tarium e violentum, nam involuntarium e pauperi carere quibus e h
illi violentum, ut vidimus.

Coactum omnis alijs significatibus applicatur coactus ad solos
cogitantes, qui quando coguntur aliquid contra vehementem inclinationem
e voluntatem liberam, sicutur cogi ad id, quare coincidit fere cum
involuntario maxime si oritur ex metu, de quo dicemus infra sectione tertia.

SECTIO II.

Quae e a quibus patiantur violentiam?

Ex supra posita definitione violentia facile experientur aliqua vitia
qua in praesenti solent committere, primum in his fere dicitur de qua-
tionem de usque, quare p e h nimis imporemur. Dubitatur prope imo:
an actus possit e violenta ipsi agenti? negant aliqui, imo, quia in defini-
tione violentia dicitur violentum e h e cum vitia pati, sed agens
ut agens h e passum & sicut actus est contra naturam ipsius agentis h est ei
violenta. Sed ex eadem definitione, quia violentum e h e ab extrinseco
passo h conferente vim re mihi, conferente an actionem, sed agens sem-
per confert aliquid ad actionem & h est pati violentiam.

Contra vitia coacta e e probabilius, quia videtur e virtus e Ethic.
ad Euthemum post medium, ubi ait arduo e variata in multa fere
e pati. imo in ipsa violentia definitione e Ethic. cap. j. dixit violentum
e e cuius principium e foris in h nihil is qui agit aut patitur confert.
ubi aperte proponit p e pati violentiam illum qui agit, ut notat Cus-
tratus ubi th. 3. libertus, fuerit, Bonatus Florentinus, e aly interpre-
tes, quos refert Salas in fronti disp. 2. num. 11. idem sumitur ex Damas-
ceno 2. de fide. cap. 24. ubi ait involuntarium h modo in fatiendo
sed etiam in agendo referri, ubi Sichelstoueus, Petrus habullensis consentit.

Ratio vero sumitur ab exemplo quo videtur virtus arduo quando scilicet
aliquis vititur manu mea contra meam voluntatem ad sentiendum ali
tunc e. illa percussio e mihi violenta e h mea manus recurrit active
solum ut instrumentum e h regnat p e operas ut violenta etiam
respectu operantis. idem apparet in malleo e aly instrumentis artificio-
sibus, quae quidem quando in re aptur currum motu violento e simul alia
corpora impellunt, h manus violentor movend quam moveantur.

Denique ratio a priori e, quia illa actio, hunc provenit ab extrinseco
contra naturam propriam mallei; per h est ad finem contraria. ad inuicem
e dicimus hunc agens in praesenti casu appellari passum rex rubicundum
h in haerenti sed deo nominata, h sufficit ad hoc ut comprehendatur non
patientis, nam licet nihil recipias intrinsecum, patitur tamen illam extrinsecam

vim

dari appetitum electum terminatum ad negationem, extra quem erit
violencia si inferatur illud malum.

Quod dicitur 4to: utrum desitio rei sit violenta rei qua desinit?
negans aliqui recentiores, quia in instanti quo desitio, iam non est res
qua desinit. Et tunc non potest pati violentiam, quod est non est, si patitur vim,
cum non habeat iam ullum appetitum cui adveniretur desitio, tempore autem
antececedenti desitio non erat, nec tunc erat violenta, et nunquam. contra
hanc sententiam acriter multiplicatur. Salas in presenti sect. 5. si sequeretur mor-
tem nunquam esse violentam alicui elahi, quod est falsum dicitur ex eodem modo
consequenti est loquendi.

Quasi de nocte, in qua possumus distinguere, nam vel conservatio
est imposita naturaliter ipsi rei, et tunc non est violenta desitio, ut dicitur ex dictis,
vel servatio erat naturaliter debita, et tunc desitio potest dici violenta, quia licet non
sit contra appetitum presentem, et contra appetitum precedentem, qui sicut potest suffi-
cienter fundare voluntarium et involuntarium pro tempore sequenti,
ita potest fundare naturale, est violentum, nam vel conservatio Angelus est con-
servatio debita Angelo in hoc instanti, non quidem Angelo ut existenti iam
in hoc instanti, sed prout sic iam includit conservacionem presentem, sed An-
gelo ut praesens presentis tempore antecedenti debetur naturaliter si conservetur
nam, quare haec conservatio est naturalis, quia est iuxta appetitum et debitum tem-
poris antecedentis, et similiter in hoc instanti non conservetur iam negatio
est contra debitum naturale, procedens quod fundat nunc violentum.

Confirmatur ex debito morali, quia eo instanti quo Petrus iniuste
occiditur, patitur veram iniuriam, licet tunc iam non existat, et quidem
si potest unus homo annihilare alium, sicut potest occidere, eodem modo peccaret
contra iustitiam invidie annihilando, sicut nunc in homicidio, sed tunc
non faceret contra iustitiam, si haberet non eo instanti quo annihilaretur, quia hoc
non existens non habet iustitiam, sed faceret contra iustitiam si haberet tempore precedenti
nec tunc annihilaretur, quod sufficit ad iniuriam presentem, et similiter
dicitur potest de violentia contra debitum naturale.

Hinc patet ad fundam. strariam, dicimus est non requiri quod tunc
existat casum ad hoc ut tunc patitur violentiam, imo deo patitur
violentiam quia ^{non} existit, cum debetur ei existit tunc. habes .a.
mille exempla; calor est. tunc vincitur quando expellitur a contrario,
et tunc tunc quando expellitur iam non est nec residet.

Dicitur et toto etiam tempore sequenti patitur violentiam res
qua desinit, quia non magis caridit illi primo instanti quo desitit, et quam
tempore sequenti. negatur sequens, sicut non dicitur tempore sequenti
resistere, quia desitio notat exitum immediate prius, ita etiam non dicitur
tempore sequenti pati violentiam pro eadem rationem, quia per violentiam
significatur

significatur fieri tunc aliquid contra debitum conuale, id quidem verum
 In uno instanti, tunc s. debetatur conseruatio, tempore s. sequenti iam n
 debetur, uno debetur naturaliter n reproduci supposito qd semel de vit. qua-
 re. n dicitur vltim violenta negat casibus nisi de nominatiue. ex definitione
 violenta pposita.

Quaeritur sibi: vtrum Deus possit inferre violentiam alicui
 creaturae. Pa sentia negat. Cajetanus & Contrary apud Vasquez in presenti dy.
 2. s. cap. 4. quos sequitur Palladius in 2do d. 2. s. prope finem, qd creatura
 ea nata sua subiectatur & subordinatur Deo & nunquam resistit Deo, & per
 sequens nihil fit a Deo in ipsa vtra eis resistiam. alij distinguunt de appe-
 titu elicitu & innato, & dicunt pde fieri violentiam creaturae a Deo contra
 eius appetitum elicitum n vero vtra innatum, pa licet appetitu elicitu possit
 resistere Deo, n th innato.

Superior videtur sentia affirmans, quam tenet Bonaventura in 2do dy.
 2. s. part. 2. art. 2. q. 5. Vasquez vbi supra. Valentia in presenti puncto 3. Palu-
 dang Durandus, Gabriel & alij, quos refert & sequitur Salas sect. 5. & videtur e
 s. Thoma q. 9. de pota art. 1. & q. 13. art. 1. & in 2do sentent. dist. 18. q. 1. art. 3.
 dicentis Deum multa agere in creaturis vtra natus & inclinatioes naturales caru.
 ex quo sumitur ratio huius sententiae, pa si Deus detineat lapidem in aere, n infri-
 gues ignem &c. n minus facit contra adam & inclinationem eorum quam si
 hoc facit ab alio agente. item si hoc dum conatur ambulare detinetur a Deo
 violentur detineretur & s. Deus inferre violentiam contra appetitum in-
 natum & elicitum.

Confirmatur: pa de facto aqua patitur violentiam quando calefit ab
 igne & lapis quando sursum elevatur ab equo & s. Deus e qui concurrens cum
 igne & cum equo ut cum agente necessario d determinat eos ad illos effectus
 & licet Deus se solo eos produceret eodem modo pateretur violentiam appa-
 & lapis, nec minus s. tenentur obedire Deo operanti cum causis suis neces-
 sarijs quam operanti se solo immediat.

Dices: creatura n hz inclinationem ad proprium bonum contra vo-
 luntatem Dei. Ex eo aut n fit contra inclinationem natu. Sed contra, nec
 lapis hz appetitum innatum descendendi deorsum etiam si detinetur a poten-
 tiori agente, hoc s. est appetere impossibile & th dicitur pati violentiam
 pa ad hoc satis e si appetat simpliciter descendere licet n cum illo redu-
 plicare. ita similiter quando detinetur a Deo pateretur violentiam
 eodem modo.

Ex hoc ita si quidam strarium, fatemur e. creaturam habere sub-
 ordinationem iniatam & subiectionem Deo ad obedientiam Deo etiam contra
 propriam urgentiam, negamus vero dari creaturam appetitum innatum
 obedire Deo in his quae s. vtra appetitur propriam exigentiam. qd appetit
 ille

ille debet ee ad bonum suum n e. a. bonum igni refrigerari patitur
ergo sine violentiam, qd licet illa obedientia sit iuxta naturam oim
& subiectionem quam debet Deo, n e tñ iuxta seo contra suum proprium
appetitum. sic etiam terra hñ ex se subiectionem quam debet Deo obedire
artifici cui hñ pñ resistere. & tñ patitur violentiam quando ab artifice
eleuatur sursum, qd illud e. tra propriam gravitatem & appetitum
terra. sic babiloniensis ignis quando hñ vclat obediens Deo seo patiebatur
vim qd obedientia illa erat contra appetitum innatum vrenti.

Obiicit adhuc: quare si creatura hñ inclinacem ad bonum ^{vinierni}
ad Deo vñsimum bonum & hñ inclinacem ad obediendum Deo.
Et quamlibet creaturam hoc considerari vel secundum se vel vt e pars
vinierni. imo modo idem t respicit bonum proprium e prout sic patit
violentiam quando priuatur eo bono. Sed modo respicit bonum vniuersale
sic pes in hoc mundo mouetur patitur violentiam secundum se licet
illa motu hñ sit violentus sed naturalis tñ ad. similiter quando ascendit
ad vniuersum vacuum patitur forte violentiam, qd ille motu e tra
eius nam licet sit in bonum vñle. s prout sic sit etiam in bonum
naturae aquae quatenus e pars vinierni. eodem modo ignis secundum se
consideratus patitur violentiam si impeditur a Deo ne calfaciat, qd illa
negto igni secundum se hñ e bona licet sit bona vño prout viniernum
comprehendit oes eas tam primam quam 2das, quare sub hac mōdō
hñ e violentia, sed tñ igni secundum se e similiter violento.

Obiicit 2do: si creatura haberet inclinacem ad proprium bonum
cum resistit ad Deum eñ inordinata melinda & n datur, qd e inordinata
eñ ab auctore nã. Et creaturam n haberi inclinacem ad resistendum
Deo fãlter, hoc e, ad illud bonum etiam tra Dei voluntatem, sed ad illud
bonum malitè cuius oppositum, vult Deus e hoc sufficit ad violentiam
neut lapis appetit centrum malitè e hoc sufficit ad violentiam sicut
n appetat haberi centrum etiam contra auctoritatem agentis potentioris.

Obicitur 3to Augustinus 26 tra Augustinus cap. 3: videns Deum
nihil inquam contra naturam facere, quia d illud n e cuius rei nã qd ipse Deus
facit, quam doctrinam approbat S. Thomas 3 parte. q. 44. art. 2 ad 1mum
e. 9. q. 105. art. 6 ad 1mum, e se q. 104. art. 3. ad 1mum. e. 9. q. 104. art. 1. ad 2um
e. 9. q. 104. art. 17. e art. 2 ad 3um. e. 3 tra gentes cap. 100. Et Augustinus
num dupliciter vniuersum tñ nomen nã. imo pro exigentia seu curu rerum
e hoc modo vidit Deum aliqua facere tra naturam. Sed pro lege e voluntate
Dei eterna e hoc modo bellissime negat fieri aliquid tra naturam. S. Thomas
dicta q. 6 de pota art. 1 talis explicit suam mentem, dicitur qd e. n rebus
duplicem inclinacem vnam particularem tra quam Deus ipse facit, alteram
vñlem seu obedientialem contra quam Deus n facit, qd hoc est facere et
contra

voluntarius sed secundum quod est involuntarius, quatenus est contra voluntatem precedentem et contra quam fuit indita praedeterminatio vel iudicium necessitatis.

Dicitur hoc sufficere, ut amor sequens sit simpliciter involuntarius, nam quicquid sequitur necessario ex aliquo violento est simpliciter violentum, ut si violenta sit apertus oculi violenta erit visio secuta & si positio praedeterminans fuerit violenta contra voluntatem precedentem, violenta etiam erit simpliciter volitio secuta. In distinguendo o. An. qd sequitur necessario ex aliquo violento est simpliciter violentum, quando ipse effectus secutus h. e. volitio secuta, quando est volitio nego, tunc discrimini. Sed per ipsam motum volitionem, quae sequitur, sit voluntaria ipsa est volitio, & quasi revocatur voluntas voluntate praesentia.

Sed urgebis & eam volitio sequens nullo modo erit involuntaria, parum e. refert si sit contra voluntatem precedentem si prior illa voluntas iam est revocata. Sed illam priorem voluntatem fuisse volitionem obli. & volitionem etiam saltem implicitam praedeterminatis ad amandum illud obli. quatenus fuit volitio obli. videtur iam revocata per volitionem. Eadem etiam obli. quatenus veri fuit volitio praedeterminatis nunquam fuit revocata, & ita praedeterminatio fuit involuntaria & violenta, & per consequens volitio quae ex ipsa necessario sequitur videtur et aliquo modo violenta, hoc e. incitata & necesse seu orta ex causa simpliciter involuntaria & violenta.

Ultimo dubitari potest: an ille qui potest pati violentiam? & quare? adhaeret ad negationem actus, procul dubio erit violenta. si positus v. g. p. m. ut sit e. videtur prohibetur ille ab extrinseco auctori extrin. Deinde quoad assensum potentiam videtur esse potest violentiam si necessitate ille ab extrinseco ad ducendum assensum probabilem circa, obli. eggerens sui falsum, & ille e. error est magis ille est & ita e. nam quod exiit h. e. licet exprimendi assensum circa obli. indifferens nisi ex imperio voluntatis. ana dubia similia vide, ex Salas dicta disp. 2da.

SECTIO III.

De Voluntario mixto.

Voluntarium mixtum est cui admiscetur involuntarium, sub quo titulo dicitur de involuntario h. dicitur ex metu, ex coniugentia seu amore, & ex ignorantia. De Involuntario ex metu.

Quaeritur in primis: an quae fiunt ex metu sint involuntaria simpliciter? conclusio affirmativa e. eorum, si huiusmodi effectus procedant a voluntate

voluntate absoluta & efficaci, qui e. coactus vult vere velle, atq. ideo qui
metu coactq. negat fidem gratissime peccat & negat illa fuit voluntaria,
nam sine voluntario n. datur peccatum.

24.

Contra hanc vltimam & duplex obiectio: jna ex auctoritate Artus & S. Thomae,
qui videntur contrarium asserere, nam Artus 3. Ethic. cap. 7. dicit simpliciter
neminem rerum suarum sponte sua iacturam facere; & paulo inferius talia
quidem inquit, sponte quisq. agit ut simpliciter fortasse inuitus, nemo namq. ta-
lum quicquam per se expelet ut vquam. S. Thomas 2da 2da q. 142. art. 3.
docet quae metu fiunt n. esse voluntaria simpliciter.

De mente Artus & S. Thomae satis videntur, nam uterq. dicit ea quae
metu fiunt magis esse voluntaria quam involuntaria, ut videri potest apud
Thomam in 1. sent. art. 6. ubi rationem suam satis probat, & apud Artum Mo. cap.
j. quando ergo fortis dicit ad q. metu sit se simpliciter involuntarium,
illa vox simpliciter n. appellat supra involuntarium sed supra id q. metu fit,
quasi dicit ad q. metu fit v. g. proiecio mercium in mare simpliciter, hoc e.
secundum se considerata n. e. voluntaria, e. si voluntaria prout in circumstan-
tijs. qui tenet ex dat agere ex ipso Artus ubi qui rationem reddens emittit dicitur
subdit: sed n. ut coactorum salutis eam esse faciunt, x. e. potest nemo e.
quicquam tale ipsum se optauerit. ubi ostendit per se simpliciter illigi
si secundum se e. amabile. eodem modo explicat, S. Thomas 1. 2da in 1. sent.
2da q. 3. art. j. sed metus ab dicitur S. Thomam si simpliciter accipere pro
coactum si pure e. sine ratione involuntarium, in quo sensu negat e. volun-
tarium simpliciter sed mixtum, quae interpretatio concordat ex ipsius verbis.

Contra hanc tñ explicatōem Artus obijci potest verba sequentia ex eodem S.
Thoma ubi, quibz dicit ea quae pertinent ad similitudinem eorum voluntaria in
particulari quam in com. q. n. si involuntaria secundum se e. voluntaria
in circumstantijs particularibus, ut quibusq., sed potest e. contra. Q. ea quae metu
fiunt v. g. proiecio mercium hoc considerari secundum rationem coacti du-
plex. jmo quatenus e. proiecio mercium amabilem, e. secundum hanc rationem
consideratōem eorum e. involuntarium secundum se, voluntarium vero in par-
ticulari prout proiecio mercium e. necessaria ad salutem. 2do sit considerari
illa proiecio in com. sub ratione ipsius metus necessary ad salutem e. secundum
hanc consideratōem eorum e. voluntaria, dicit e. amant media necessaria ad
salutem prout talia ut, prout verq. consideratur hoc medium in particulari
reducit proiecio mercium ad salutem necessary, e. quidem simpliciter volun-
taria sed minus voluntaria quam fuerat sub, ratione coacti, h. e. tam mixtum cum
aliquo involuntario. jmo modo loquitur Artus & S. Thomas in 1. sent. quando di-
cunt ea quae metu fiunt, esse secundum se involuntaria, hoc e. proiecio nepe
mercium secundum se. e. involuntarium, voluntarium vero in particulari
prout e. necessaria ad salutem. 2do a modo loquitur S. Thomas subto art. 3.

quando

quando dicitur de nino voluntariam in particulari quam in cois illud
quod pertinet ad timorem, hoc est, magis voluntarium est sub ratione cois fugae
mali quam in particulari, si tunc dicitur est voluntarium absolute etiam prout
lex tale medium fit.

¶ Ea obiectio est, quod ea quae ex metu fiunt non habent valorem ex defectu
sufficiens, conuictio, ut professio, matrimonium, et alia huiusmodi, et non est
simpliciter voluntaria, si scilicet voluntaria esse habere effectum. ex resolutione
aduersa. magis est controversiam, an ea quae ex metu iniuste illato faciunt
sunt valida de iure iuris, an vero irrita. multi est. tenent esse irrita, quos
refert et sequitur Salas ubi supra num. 2. alij vero dicunt ea omnia de iure non
esse irrita, sed iure positivo aliqua fieri irrita. alia vero ad petitionem eius qui
metum patit. hoc potest Sciucio. tunc tenent multi quos refert et sequitur
Thomas Sanchez lib. 4. de Matrimonio cap. 2. §. 14. et 15. iuxta quam sententiam
facile est ad objectionem negando hoc, quod tunc non est huius loci eam qualiter
tractari, quae magis spectat ad maiorem de iustitia et iure, necendum est etiam
reverti in maiorem ego contracto non dico esse irritos, quod deficiat vera libertas,
nam si attinet ad libertatem non est maior libertas quando metu iniuste infertur,
quam si iniuste iniuste tunc condit metum iustum non iniuste non
tractum imo nec ea de eadem debere iudicia reservari. non ergo deficiat libertas
et voluntarium simpliciter in eiusmodi actibus, sed tunc non annullantur
vel rescinduntur in domino eius qui metum iniuste intulit, ne de hoc occasio
secleratis ex nris relictis commodum reportandi.

Quaeritur 2°: an quae ex metu fiunt sint involuntaria secun-
dum quod dicitur affirmativa ex S. Thoma in presenti cois et acta. imo
quod quae ex metu fiunt afferunt tristitiam etiam quando fiunt. 2° quod
facile ignoscimus, ut qui ex metu peccant, et quod magis voluntarie peccant.
3° quod illud obiectum secundum se non est amabile, sed prout in eo est amantissimum
et modum necessarium ad vitandum malum imminens, et non est voluntarium
relatum se sed potius involuntarium. 4° timor, et a prioribus huiusmodi mor-
tuum est iuxta voluntatem absolutam quae hoc vult illas proijcere in ista
aliam voluntatem et amorem erga merces quas vellet retinere et delectat de pro-
tectione earum, et huiusmodi proiectione, ut voluntaria prout est iuxta iustitiam volun-
tatem, est tamen aliquomodo involuntaria prout est contra 2^{am}.

Contra 1^{am} obicitur imo non semper qui ex timore movetur habet illam
voluntatem erga obiectum oppositum, et non semper effectus erit involuntarius
secundum quod, hinc stat in eo qui ex timore cois contra mortem commo-
dit sine illa in repugnantia, et in eo qui, ex metu Schenka servat peccata
divina, non est deit nollem restituere nisi est infernus, alioquin iam peccaret
in hoc ipso actu. Et semper illum affectum contrarium habet.

¶ Permodum est in presentibus de iis solum obiectis quae iniqua et
frivola

tridua secundum se nec ullam aliam hinc amabilitatem, qualis e pro-
 rector mercurum in naufragio, in his. a. aut tempore aut forte tempore est
 affectu contrarius erga bonum qd relinquimus. Ille etiam qui ex metu
 Gehennae servat jecata hinc affectum erga pecunias quas restituit, rade
 curge aliquomodo involuntaria illa restitutio, hinc peccatum qd hinc dicit
 explicito nollem restituere, si hinc est Inferny, sed solum hinc affectum hinc
 phem amoris erga pecunias quem regia ruperat ex timore Gehennae.
 requirunt ergo ad hoc genus involuntary qd hinc operetur ex metu ma-
 ris mali, prout loquuntur hinc e. Thomas tuzza cit. & Damascenus
 2 de fide cap. 29 circa finem, e alij in quibz verbis duo includuntur.
 unum e qd id qd hinc ex metu ut malum e apprehendatur ut malum. 2 non
 e qd fiat ex metu, hoc e, hinc ex amore, vel concupiscentia sed ad vitium
 magis malum. hinc e. a. necesse qd illud aliud ut reuera magis malum, nam
 qui ex metu mortis negat fidem hinc facit id ex metu maioris mali, sed
 sufficit hinc ut magis malum in apprehensione vel certe in estimade pas-
 tura, hoc e, qd magis caret vitare quam illud aliud.

In tra obices 200. affectu erga merces quando proyevuntur
 hinc e aboluty ut conditionates & prorecho mercurum hinc tra illum affectum,
 nam voluntati conditionate, qua solum sub conditione volo dare librum
 hinc opponitur retinere utrum hinc posita conditione e, voluntati conditio-
 nate retinendi merces si posita hinc vite periculo hinc opponitur prorecho
 mercurum qd vite periculum e, hoc prorecho hinc e contra illam voluntatem
 e nullo modo involuntaria cum hinc sit contra illam voluntatem. &
 functionem mercurum hinc e involuntariam prout e tra illum voluntatem
 conditionatam, sed prout e tra alium affectum priorem erga merces, qui
 hinc hinc sit effeact e hinc affectu e acty simplex quo naufragy amat e am-
 plectitur affective merces ex illo affectu inclinatur ad eas retinendas,
 contra quam inclinationem facit cum vite denario eas proyevit, qualis, e.
 ut ille affectu a moris simplicis explicabimus magis statim puncto se-
 quenti agones de concupiscentia.

Obices 210. ille affectu erga merces hinc e metyico a mor mercurum,
 mety. a. e fuga mortis imminente e, si affectu erga merces facit qd earum
 proyevit ut involuntaria hinc dicitur bene qd mety caat involuntarium qd cogit
 velent aut qd mety mortis caat involuntarium, id e, facit qd ex prorecho
 ut involuntaria, qd e amor mercurum caat involuntarium, hoc e, facit
 qd prorecho ut involuntaria. & metum mortis caare involuntarium
 significative, hoc e, caat proyevitionem mercurum qud renominatur in-
 voluntaria ab amore mercurum, affectu, a. erga merces hinc renominet
 involuntariam illam proyevitionem, qd hinc caat illam imo vellet impingere,
 voo ille affectu hinc dicitur caare involuntarium, qua dicta hinc circa metum
 locum

locum hnt n̄ ipsum in metu appetitū contrariū, sed voluntatis etiam
Angelica vel s̄a cogitata.

De Involuntario ex concupiscentia.

Secundum coput voluntarij mixti fit ex concupiscentia. e. a. concupiscentia
contra quoddam antecedens, quoddam consequens. de consequenti h̄d sermo,
quod nec cadit voluntarium nec involuntarium nisi in ordine ad alij
subsequentes in ordine ad quos iam erit antecedens. concupiscentia
antecedens e. passio seu affectus vehemens voluntatem moventis ad aliquid
appetendum, de hac tractantur duo. primum: an causet voluntarium.
Secundum: an causet involuntarium saltem secundum quid, sicut metus.

Quoad primum. Paucos vsq. 28 cap. 2. d. alij consent concupiscentiam
semper minuire voluntatem licet n̄ causet involuntarium.
probat ex S. Thoma infra q. 77. art. 6. in corpore, ubi dicit peccatum e.
lexiles quando fit ex passione. q. e. mixtum voluntarium. Sed q. passio facit
q. h̄c operetur mixtum ab intrinseco & mixtum voluntarium. atq. e. contra cogit
concupiscentiam a vigore voluntarium, pro quibus videt. sicut in S. Thoma
in presenti art. 7.

Conuenit utriq. ita concedi, ut dicamus concupiscentiam minuire
voluntatem, atq. uicē minuire voluntarium effectum partim pro volun-
tario libero. Inuenim. vero de voluntario in totū, hoc secundum quid augeat
ex concupiscentia simpliciter in minuitur. Prima pars de voluntario li-
bero naturā clara, q. q. vehementior e. passio mixtum relinquatur indifferen-
tialiter per sequens minus libertatis. 2a pars scilicet voluntarium augeat
secundum quid ex concupiscentia fit. q. concupiscentia e. ea q. voluntas
amet uolens obsequium. Et eadē maior sit amor, e. per sequens
q. magis sit voluntarium secundum intentionem, amor e. e. extrinsece
voluntarius e. si amor creuit, creuit voluntarium.

Contra 3ta pars, q. scilicet simpliciter minuat voluntarium,
fit ex S. Thoma dicto art. 6. q. 77. ubi simpliciter docet minus voluntarium
ex passione, q. passio facit q. actus sit mixtum ab intrinseco, quia ratio n̄ volun-
tarij de voluntario libero sed de o. voluntario, e. e. voluntarium
debet e. ab intrinseco. ratio vero e. q. ut videmus q. q. sed. i. voluntarium
in rate voluntarij e. q. q. s̄mimum ineludis scilicet, q. sit ab intrinseco,
e. ex cooperatione partim, a. minus per concupiscentiam antecedentem,
hac e. e. extrinsece voluntati, atq. uicē quatenus voluntas e. concupiscentia
mouetur n̄ mouetur ab intrinseco sed ab extrinseco. mixtum concupiscentia
facit q. obta n̄ ita effectus consideratur, ac aut sequens q. volūta n̄ oratur
ex tam effecta cognitione. Et q. simpliciter potius minuit quam augeat vo-
luntarium. t̄na e. fit in reformatione voluntarij, scilicet procedere ab
intrin-

intrinsecus, cum cognitione. inum hie sequantur hie & males, duo
 vero posteriora sicut quatuor formalia voluntarij in sua voluntarij concupiscentia
 a. arguit inum quatenus arguit entitatem malem ipsius a motu
 & facit ut sit magis procedere, inquit vero duo posteriora quae tenent magis
 formaliter ad rationem voluntarij. hinc & facile ignorari potest qui ex passione
 peccant, quia minus voluntarie peccant. nec obstat. s. Thomas in presenti, &
 docet. concupiscentiam augere simpliciter voluntarium, sed magis carere
 voluntarium quam involuntarium, ~~causa~~ de verum est, cadit e. uno
 arguit aliquomodo voluntarium, ut videmus, involuntarium a nullo modo
 cadit, ut mox videbitur.

Ita ergo pars dubij erat. an concupiscentia caperet involuntari-
 um secundum quod est ratio & negativa & contraria. ex s. Thoma in presenti art. 7.
 articulo 3. Ethic. cap. 1. Nurens, Damasceno & alijs antiquioribus & recentioribus
 quos refert Siles in presenti dicit. 3. num. 53. & probat: quia quia sunt ex concu-
 piscencia & sunt cum repugnantia seipsum cum mansuetudine & mansuetu-
 dine & si involuntaria, nam involuntaria debet esse cum reverentia & re-
 nentia voluntatis.

Contra hanc eandem doctrinam est etiam ratio & molesta obiectio
 ex his quae videntur de metu, nam metus cadit involuntarium secundum quod
 quia quando propinquatur mors datur affectus simplex erga merces, quem af-
 fectum superas metus mortis, sed quando ex concupiscentia ampleximur
 obitu veritatem datur etiam affectus simplex erga oppositum. v. g. qui ex con-
 cupiscentia & gula comedit carnes in sua reverentia vellet & peccat, quam vellet
 tatem superat vehementia passionis & eodem modo erit involuntaria se-
 cundum quod ea comeditio, & per consequens concupiscentia etiam cadit in-
 voluntarium secundum quod est metus.

Omnia veris resolutionibus. Quod distinguendo ma: metus cadit in-
 voluntarium ferre, quia & hunc datur simplex affectus erga merces nego, quia datur
 affectus talis qui cadit talem tributam & dolorem in causa protectione mercedum
 secundo. hinc a. dolorem & trahentiam talem hie cadit affectus strag quavis
 operatur ex concupiscentia, nam qui in operatur non debet simpliciter de-
 operade. exempli res intelligitur, qui emit villam amoenam & magnificam,
 ex quo patet hie quidem affectum simplicem erga pecunias quod datur, & hie
 inde dolere absoluto datur, imo cum latet ut hie villam quam veniseras. e
 contra qui arguit merces in mansuetudine dolens & refugius prope, quia hie ex con-
 cupiscentia sed ex metu operatur.

Ratio a priori ergo differentia ea videtur esse in ipso casu voluntas
 patitur bono de novo adveniente, quando a. magis & bonum hie de novo acquirit
 quam malum hie datur hie male dolens regardat, lucrum e. scilicet adfert
 gaudent, qui a. operatur ex concupiscentia semper invidet lucrum verum
 vel appa =

non solum ab extrinseco sed ab intrinseco conceperant illius mortis scien-
derium.

27.

Contra hunc modum, quo etiam hoc discrimen explicui, recitatores
aliqui obierunt experientiam qua constat illos etiam qui non ex metu sed ex
concupiscentia vel amore operantur operari cum tristitia & dolore,
v. g. qui ex stupri amore cogitur noctes insomnes ducere armorum
pandere operibus, item qui ex amore doctrinae litterarum studio attendit,
vel lucra eadem arti laboriosa, dolent et hi omnes tristantur sub gravi
rugo vigiliarum & laborum. h. si beata Agnes hilari, festinabat ad mor-
tem, si erat, ingunt, quia per se operantur ex amore gloriae eterna, sed quia
ex intermixtissimo & anctissimo affectu ut facit, necesse quia habet concu-
piscencia sed intensa & vehementi absorbet affectum tristitiae sic amorem
boni contrarij. Unde, concludunt non esse discrimen inter ea quae ex metu fiunt
vel ex concupiscentia, illud quod amigruimus, sed potius de meto secundum se
affectu tristitiam eo quod veretur semper circa malum, affectu vero concupiscentia
sive non per se loquendo non adest tristitiam, quod veretur circa bonum quod potius adest
gaudium, quia est concupiscentia voluntati, aliqua vero adest tristitiam ob
raturam boni oppositi, hoc tamen est per accidens ad concupiscentiam, tunc a-
casem erit ratio de concupiscentia & de metu, nam illud etiam quod ex concupis-
centia fit est involuntarium secundum quod per se tristitiam illam, sicut quod
fit ex metu, illa vero cois regula intelligenda est per se loquendo, quod serviet
illud quod fit ex metu per se loquendo est mixtum ex voluntario & involun-
tario, si vero id quod fit ex concupiscentia per se loquendo.

Hae motus declarandi differentiam meto & concupiscentia: ut
ab hoc ultimo inquam: Difficilis mihi est. Imo quia tam meto quam concu-
piscencia tenentur ex se ad bonum & convenientem, sicut et qui deus orat
villam quam emit fertur ad illud bonum, sic qui proicit merces ex metu
mortis fertur ad bonum vitam quam amat, quod si fertur simul ad aliud
malum subiecti ad raturam mortis, hoc dicitur ego esse per accidens ad metum,
ut est de meto abig illo malo & tristitia, nam qui comedit cibum suum
ne moriatur, hoc quidem metum mortis, est tamen fertur in illud malum
necum tristitia & sicut concupiscentia secundum se servit a malo
& a tristitia, sic meto secundum se est sicut meto aliquando fertur ad malum
quod est necessarium ad vitandum aliud malum & tunc adest tristitiam & cadit
aliquid involuntarium secundum quod est. sic etiam concupiscentia aliquando
fertur ad malum necessarium ad acquirendum bonum & tunc habet tristitiam
affectu, & cadit involuntarium secundum quod est. sicut ergo non est regula generalis
quod omni meto cadit huiusmodi involuntarium secundum quod est, sed tunc solum
quando ex metu maioris mali amplectitur aliud malum. sic etiam potest esse
similis regula de concupiscentia quod non omni concupiscentia causet erumionem
involun-

involuntarium, sed tunc solum quando ex amore maiori boni amplectimur carentiam a bono boni, atq; adeo h' erit iussum inter affectum timoris & concupiscentia, cum se neutro part' dari regula generalis e' de utroq; pot' dari regula cum eadem limitate.

Illud vero qd dicebant metum venari circa malum e' ideo afferre tristitiam, contrinet, in fallor, appropinquacem, nam metus mortis, v. g. ex quo properantur merces vitatur quidem circa malum mortis qd metumimus, sed n' affert tristitiam de illo sed de iactura meritorum, h' qd e'. hoc tristari de morte quam certo scit vitandam per illud medium, alioquin tristaretur etiam qui ex metu mortis certo in m' reatibus, nisi comedit, comedit utum ruam abiq; reagnantia, malum e. mortis apprehensum idem e' in utroq; casu. malum vero circa qd vitatur metus e' qd metumimus n' affert tristitiam q' reddat actionem involuntariam secundum quod, nam tristitia quam affert metus n' e' de illo malo qd metumimus, sed de alio qd eligimus ad vitandum ut qd metumimus. in hoc q. sciam concupiscentia etiam venari qd circa malum n' qd concupiscentia sed qd eligimus ut medium ad habendum bonum concupiscentia q' n' magis per se affert metus tristitiam q' vitetur circa malum quatinus concupiscentia, cum utroq; affectu pot' se tunc illo malo adiuncto de quo tristitiamur, malum a. qd metumimus, n' sit illud de quo tristitiamur nisi qd reddat involuntariam illam actionem, sed illud aliud malum qd incurrimus ad vitandum malum qd metumimus.

Ad duplicem: qd illa explicat axiomatis cuius de differentia inter metum & concupiscentiam vident ois vixitorem doctrinam illam Theologorum ad proxim' & casus morales. vidimus v. quomodo ex illa doctrina Theologi deducant contractus factos ex metu vel ee irritos vel e' obere irritari eo qd erat involuntary secundum quod, n' vero contractus qui fiunt ex concupiscentia quocumq; illa sit, n' a. e' vera doctrina illorum n' contractuum eodem modo deberet irritari contractus facti ex concupiscentia quando fiunt cum remittentia et tristitia ob carentiam boni oppositi, cum fiunt per se eandem rationem involuntary. nec dicas deo h' irritari ac recitari e' utrosq; contractus, qd contractus facti ex metu tunc solum irritati quando metus e' iustus illatus, at vero concupiscentia n' iustificatur iustate ab extrinseco sed orit' ab intrinseco. hoc, inquam, n' satisfacit. imo qd y etiam auctores qui docent Matrimonium ex metu quocumq; casente in constantem virum tunc iuste sine iustate illato e' irritum, n' dicunt illud de Matrimonio facto ex concupiscentia etiam cum tristitia e' obere qd iacturam boni oppositi, nec ea sententia probabilis erit in praxi, cum de sententia de nullitate Matrimonij ob metum etiam iustate illatum probab'is ut, ut multis auctoribus eiq; relatis, fatetur Thomas Sanchez lib. 4. Matrimonij sup. jz. num. j. sermo qd qd etiam contingere qd affectus concupiscentia

vellet non moueri, sed possidere quae pro possideret.

De Inuoluntario ex ignorantia.

Ignorantia diuiditur a S. Thoma in scientiam art. 3 in antecedentem, concomitantem, & consequentem. ignorantia antecedens est quae est causa actus & igitur non potest impediri. v. g. cum quis occidit amicum ex aduersariis de feram nec potest aliter existimare. ignorantia consequens est quae oritur ex alia qua voluntate directe vel indirecte, ut qui non interrogauit cum pectore de diebus reuery dicitur violauit reuerentiam. concomitans est quae nec est causa sed fiat actio nec in tolleretur impedit actionem, ut cum quis occidit hominem existimans eum feram quem tamen etiam occideret si hominem eum sciret.

Alter est magis immemorata sit diuidi ignorantia in eam quae est causa actus, & in eam quae non est causa actus. sub primo membro sit contineri aliqua etiam ignorantia consequens & aliqua antecedens, sub 2do concomitans. rursus sit diuidi 3to in ignorantiam voluntariam & in inuoluntariam quorum quauis sit causa est non est causa actus. 4to sit diuidi in ignorantiam culpabilem quae oritur ex culpa ignorantis, & in inculpabilem. in qua diuisione aduerte si eadem ignorantiam culpa contractam & culpabilem, nam aliquando Deus permittit peccatori in poenam peccati praecedentis pati poena aliquas ignorantias vel carere aliis que homini quae si ignorantia non dicitur proprie culpabilis, quia non fuit uolita ab homine in rebus nec indirecte. 5to ignorantia culpabilis diuiditur in affectatam & negligentem. affectata est quam aliquis directe uult & procurat, negligens uero est quam aliquis non expellit cum potest. 6to ignorantia diuiditur in ignorantiam inuincibilem & uincibilem, illa est quam aliquis non potest uincere, haec uero est contra quam potest expellere si uoluerit. 7mo diuiditur in habituales quae est proprie ignorantia, & in actuales quae est obliuio seu inconsideratio actualis eius rei quae iam uicinat. ultimo diuiditur in ignorantiam negatiuam, quae u. g. aliquis nescit an sidera sint parua, & in ignorantiam grauiam dispositionis quae addit errorem posituum, ut qui ita ignorat definitionem hominis ut erret positue circa eius essentiam.

His suppositis S. Thomas in praesenti tractatu tres scholae. prima est ignorantia concomitans non causa voluntarium nec inuoluntarium sed non voluntarium. Secunda est ignorantia consequens non causa inuoluntarium simpliciter sed inuoluntarium secundum quod. 3ta est ignorantia antecedens causa inuoluntarium simpliciter. 4ta schola est: quae quando aliquis occidit hominem quem putat esse feram ille actus sub ratione homicidii non fuit cognitio & non fuit voluntarius, quia voluntarium non est nisi ex cognitione. rursus non fuit inuoluntarium, quia eo erat animo occisor ut occideret hominem sic enim

agnosuit

aggravet & ea ignorantia h̄ facit actum illum voluntarium nec involuntarium sed h̄ voluntarium. *2da de neg. xlvij. p. 1. q. 1. ignorantia antecedens facit qd homicidium h̄ sit cognitum & facit qd h̄ sit voluntarium & eam aliunde h̄ sit contra inclinationem.* 2da de neg. xlvij. q. 1. ignorantia consequens e voluntaria. Ex ea sequitur h̄ e involuntarium quia si sciret e die m̄ v̄ h̄ comedent. Tercia de neg conclusio probatur: quia ignorantia antecedens facit quod homicidium non sit cognitum & facit quod non sit voluntarium, et cum aliunde sit contra inclinationem quam h̄t amicus h̄ occidendi amicum illo modo, iam erit ois involuntarium.

Contra has r̄sides s̄t aliqua obiectio. p̄ma s̄t p̄ma r̄sides: q̄a aliquando concomitans facit actum peccaminorum & voluntarium. s̄t p̄t̄ in casu supraposito de occidendo hominem quem putavit e feram occidendo etiam, hodie si cognovisset, potuit e. e voluntaria illa ignorantia eo qd h̄ sollicitudinem diligentiam debitam in procedendo an eēt fera vel hō eēt ad huc eēt ignorantia concomitans, q̄a h̄ eēt eā occidendi & ignorantia concomitans h̄ e voluntaria, e per consequens care voluntarium, actus e. qui sequitur h̄ e eā voluntaria, voluntaria e.

2da negando s̄t s̄c̄l̄ter loquendo, e ad probandem recedo illam ignorantiam tunc e voluntariam e culpabilem, nego s̄t ex ipsa sequi homicidium voluntarium, cum e. ignorantia tunc h̄ sit eā occidendi ut supponitur, h̄ sequitur homicidium ex illa ignorantia, erit quidem homicidium culpabile e voluntarium h̄ quatenus sequitur ex illa ignorantia, sed ex proiectione sagitte quam voluntarie proiecit cum deberet h̄ procaere sed procaere periculum homicidii qd fuerat iam p̄v̄v̄v̄. ignorantia itaq̄ concomitans quantum d̄ de x. semper facit actum h̄ voluntarium, qd si eo casu homicidium e voluntarium h̄ oritur ex ignorantia illas voluntarium, sed ex voluntate, proiectione sagittam in eo periculo p̄v̄v̄v̄.

3da obijciat. semper e voluntaria illa actio etiam si h̄ eōset hō de periculo, semper e. oritur ab intrinseco & nunquam erit h̄ voluntaria. R̄ semper e voluntariam quatenus d̄ proiectione sagittae, h̄ e voluntariam semper secundum circumstantiam homicidii, nisi ea circumstantia fuerit aliquomodo cognita vel saltem obligati cavendi aut examinandi.

Tercio obijciat. ignorantia concomitans nullo modo e eā illi homicidii, q̄a nec directe nec p̄v̄v̄v̄v̄ infuit. Et e obijciat care h̄ voluntarium, sed potius qd h̄ eā voluntarium. 2da r̄sides, consequens h̄ eā h̄ voluntarium secundum positivam illi actiois d̄do, h̄ eā illi in r̄sides h̄ voluntarium nego. itaq̄ ignorantia concomitans h̄ e eā.

da ille

Ipse ille prociat sagittam, prociat et eam, e forte. libentis, si h' est igno-
rancia, sed e' cha' q' ea prociat h' sit voluntaria, sub voce homicidij,
aufort e' sciam qua posita illis homicidijum est voluntarium.

si uerit imo hanc ignorantiam concerni tantum quando n' e'
voluntaria excusare ab effectu malitia licet n' ab affectu, v. g. qui occi-
dit ^{homicidij} ~~homicidij~~ p'ntans e' feram sed ita disposit' ut occideret libentis in mi-
cum, licet int' eius p'ccat affectu hominidij, h' t' ext'is nec contra heret
irregularitatem, quicquid dicit Covarruuias, quem impugnat Salas in
p'leni num. 18.

Querte 2do dicit aliam ignorantiam concomitantem qua
appellatur impertinens, q' nec excusat, nec excusat ex etiam ex parte o'cti,
ut si aliquis furctur putans e' Sabbathum cum sit feria 6ta, illa e' igno-
rancia impertinens, h' e' de circumstantia impertinenti ad malitiam furti.

Contra eam uolentem objicitur q' d' q' ignorantia antecedens
in tm' caat in uoluntariam simpliciter in quantum excludit sciam que
si ad e' effect' n' feret, sed ignorantia consequens uem facit, uero e' d' d' d'
sciter qui cum ignorantia consequenti occidit filium putans e' feram &
si n' ignoraret n' occidisset & beatiss' illa erit simpliciter in uoluntaria
& non solum secundum quid. Confirmatur ex Acte 3 Ethic. cap. 1. ubi ait:
Illorum qui per ignorantiam ^{operantur} ~~operantur~~ is quem faciunt potentes, in uictus
egritie dicitur & qui operatur cum ignorantia consequenti meriti operat
inguidem t' dicitur ac uolente scia.

Et p' h' uolentem maiorem, ignorantia antecedens caat in uolun-
tariam simpliciter in quantum excludit sciam sine affectu excludente
illam sciam, in q'ntum excludit sciam utcumq' nego, v' ad ergo differen-
tia inter v' ^{ignorantiam} ~~ignorantiam~~ q' quando est ignorantia antecedens, effectus
fit contra uoluntatem absolutam e' efficacem stricte, e' h' oritur ab
alia uoluntate, uero e' in uoluntarij simpliciter, quando uero datur igno-
rancia consequens e' itra uoluntatem o'io absolutam e' efficacem sed n'
contra uoluntatem assicurandi rem uolitam o'io modis, e' alio uoc' effe-
tus oritur ex alia uoluntate. v. g. quando pater prociat sagittam ex p'bi-
mans o'io e' feram h' ignorantiam antecedentem e' uoluntatem abso-
lutam n' occidendi illum e' nullam proxi' uoluntatem occidendi, quauis
uero dubitat an sit fera vel aliquid aliud e' h' sine alia inquisitione
prociat sagittam, iam fit uoluntatem occidendi feram vel quicquid illud
sit, cum qua uoluntate h' simul habet uoluntatem assicurandi o'io uolam
filij, sed uoluntatem quamdam magis limitatam n' occidendi filium scilicet
& p'hibendi merita necessaria, p' e' hanc uoluntatem absolutam uicem non hanc
adhibendi merita certissima q' assicurandam consequentem illi qui uult
saluari, aliquando n' uult o'io modis assicurare suam salutem, uero occisio
tunc e'

bona & voluntaria quatenus oritur ex illo effectu confuso operantia cum eo dubio quarequis sine segregatur.

In confirmacione dicitur h semper poenitentiam vel tristitiam arguere fuisse involuntariam actionem, quod dicitur e. solemy de peccatis quibus voluntarie committitur, et dicitur in patibulo odens de furtis probatus voluntarius, in i. a. qua ^{ignorantior} fuerit poenitentia subitanea, nisi immo asseruit scia, signum e involuntarij, h tñ involuntary simpliciter, pro ut frequit a simpliciter e secunum quia, in p. o. rem acceptur hic ab hite involuntarium, solum e. dat signum p. o. dignoscatur ignorantia concomitans e h concomitans, ut stat ex o. textu.

Obicitur s. to: qui dat elemosinam alicui frangenti paupertatem sit ignorantiam illis fictionis e quidem consequentem, post e. si vellet examinare e impetere, e h actio h e voluntaria simpliciter e, ignorantia consequens h facit voluntarium simpliciter. Major p. o. h trans fertur dominium elemosine in pauperem factum e donatio illa h sit voluntaria. I. hic intervenire dupliem voluntatem, alteram exercendi illam actionem exteriorem, e hae e absoluta, perco illa actio exteriore e simpliciter voluntaria h ostente ignorantia consequente altera e voluntas transferendi dominium per illam actionem, e hae h e conditio ista scilicet transferendi dominium si sit vere pauper, quare deficiente conditione h transferant, h quidem ex defectu scia, sed ex effectu conditionis quam appropinquat querant. I. si voluntas transferendi dominium sit etiam absoluta, translatio etiam erit voluntaria, sicut fortasse ut in usus, vel ex eo q. h. s. sine nobile p. o. penitentiam residet in huiusmodi donatoribus in oratione eius qui ex voto dat eam contractum, vel ex eo q. operans censetur errare in obto illius actus qui sit p. o. foali subleuorem illij pauperis, e deficiente a subleuore defient obto foale, e per consequens defient voluntas qua h e se transferendo dominio translatio ad subleuorem. videatur Thomas Sanchez lib. 7. de p. o. trimonio disp. 24. e. Sanchez in principio de elemosina cap. 3. o. 16.

Obicitur s. to contra 3. iam de iur. q. dicitur: q. ignorantia antecedens e caa actus qui sine illa ignorantia h facit, sed actus e voluntarius cum sit actus voluntatis e ignorantia antecedens e caa voluntarij. I. ignorantiam eo modo quo caat e nempe indirecte scilicet remouendo prohibens e caare quidem actum illum voluntarium, sed h voluntarium quoad circumstantiam ignoratam. v. g. quando quis ex ignorantia quicquid patrem putans e h dicitur ignorantia facta caa illij homicidij q. e voluntarium in rabe homicidij, e in voluntarium simpliciter in rabe parricidij.

Obicitur 2. mo: h semper ad voluntatis contraria quatenus qui operatur ex ignorantia antecedenti e h semper effectus e involuntarius, nec erit h voluntarij. I. semper ad e voluntatem contrariam saltem habite

habitualem, quatenus taliter sum habitua liter affectus erga illud obitum,
ut si scirem n̄ vellem, q̄ sufficit ut effectus sit involuntarius saltem inter-
pretatur, quia signa e q̄ n̄ cognita statim dolemus.

Dicitur aliquando n̄ dolemus, nam qui ex errore comedit carnes,
feria. Ita putans ee feriam statim cognito errore n̄ indatur. Sed ead-
em voluntatem non regunt, sed licet q̄ actus sponte contra voluntatem e si n̄ iura
attulerit aliis malum, ideo pater qui ex errore occidit filium re: cognita n̄
dicit si simul sciat illam, resuscitatum, quamvis illa occisus fuerit certe
involuntaria. sic in foreto casu licet epus carniuum fuerit contra volun-
tatem n̄ affert traditam, q̄ videmus nullum attulisse inuicem a ut
malum, cum ipsa ignorantia inuicibilis inuenerit culpam e motu extremam.

De inconsiderate actuali fert rem ueniunt e q̄ de ignorantia
nam inconsiderate e quam ignorantia actualis. una illam tñ occurrunt aliqua
iura. p̄m n̄ e: an inconsiderate seu inuoluntaria culpabilis pot e voluntaria
ab aliqua voluntate peccati qua actu exibat quando datur ipsa inconsiderate cul-
pabilis; an vero solum ut culpabilis e voluntaria ex voluntate peccati
qua ipse voluit hoc nunc n̄ considerare. aliquid e. quod refert sedas in p̄nti
nunc. e. cogit nullam inconsiderate p̄m ee voluntariam a voluntate
p̄nti facti vel in p̄nti qua ipse quod sequitur nullum peccatum factum
ex inconsiderate culpabilis ee malam malitia facti p̄nti, sed solum rem-
inuatue a malitia p̄nti, sicut peccata quae sunt tempor obitatis.
funda q̄, q̄ si nunc actu volo considerare peniculum q̄ iam actu obicitur
michi peniculum e considerare peniculi, nihil e. actu ^{voluntate} quia actu sit
cognitum, quam etiam ratio p̄m n̄ p̄m illam inconsiderate ee actu vol-
tam in actu, q̄ si volo nunc attendere ad lucum v. g. quando video me scire
considerare. aliud aliud obit q̄ nunc obicitur michi illud obit cuius considerate
nolo quando volo ludere q̄ nunguam p̄m ee actu voluta obicit nec inuoluntaria
inconsiderate ipsa p̄nti sed futura.

Quia tñ e vera sententia supponit p̄m quidem aliquando inconsiderate obit
culpabilem in ead p̄nti, aliquando vero p̄m ee culpabilem a voluntate p̄nti,
q̄ eodem bene attendere ad obitatem attendendi ad illud obit, e tñ n̄ attendere
ad illud obit, sic e. q̄ in aliquo sciat officium diuinum attendit ad illi-
gatem quam n̄ attendit ad p̄m, e tñ voluntarie aliquando n̄ attendit
quod. ut q̄ p̄m ad actum contrarium, dicimus e. obit bene michi obitatem
considerate peniculum, e per consequens obit illud ipsum peniculum, ad tunc
hoc confusio iuo pecc, q̄ n̄ habeo considerate distinctam a quam ha-
bitam. v. g. me tenet. dices: si cognosco me tenet ad considerate dis-
tinctam q̄ obicitur michi considerate distincta. q̄ obit michi considerate
distinctam sed n̄ attendit, ideo pecc, q̄ nolo habere illam distinctam, sicut
qui aduertit tenet se ad examen distinctum suorum peccatorum, cognoscit
examen

